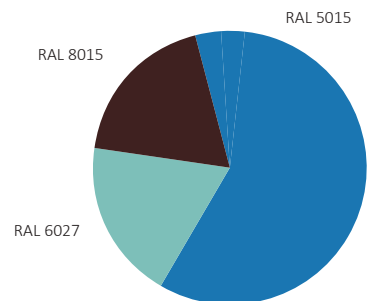
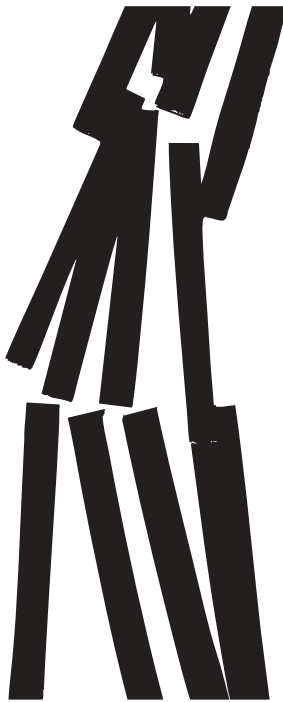
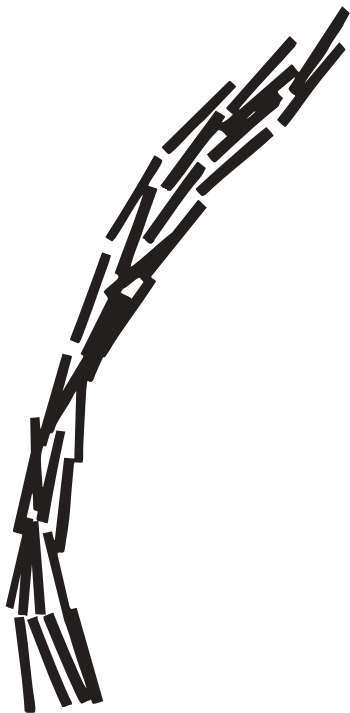

TØMMERRENNNA

Noen elementer samlet:
Konsept med tverrsnitt.
Fargepallett vann og tømmer.
Mulighet rundt logo.

Tømmerrennas flyt:
Muligheter for å skape mange spennende flater, men med samme visuelle uttrykk.
Samtidig bringer vi historien og tømmerrennas grunn til å eksistere inn i identiteten.

Steinsfoss tømmerrenne

Mulighetsstudie

PROSJEKTFAKTA

Sted: Vennesla

Oppdragsgiver: Vennesla kommune

Rådgivergruppe: Feste Landskap • Arkitektur,

Høgde, M8Design, Faun Naturforvaltning

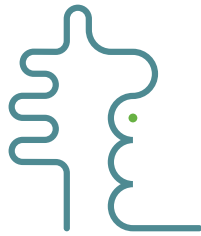
Periode: november 2024 til mars 2025

Vennesla kommune har i samarbeid med Stiftelsen Steinsfoss tømmerrenne, satt i gang et arbeid for å sikre en bærekraftig besøksforvaltning. Steinsfoss Tømmerrenne er et unikt reisemål inn i et industrielt kulturlandskap der elva har spilt hovedrollen. Det er en helt spesiell opplevelse å bevege seg via den gamle tømmerrenna oppover langs elva og inn i historien om tømmerfløting og vannkraft. I tillegg gir samspillet med Setesdalsbanen en ekstra opplevelsedimensjon og noen spennende muligheter.

Med bakgrunn i målsetningen om tømmerrenna som internasjonalt kjent besøksmål med høy opplevelsverdi, trygg og godt tilrettelagt infrastruktur og bærekraftig forvaltning av natur, kulturminner og lokalmiljø, er det utarbeidet en mulighetsstudie for området Grovane stasjon, Setesdalsbanen og Steinsfoss tømmerrenne.

Et utgangspunkt for arbeidet med mulighetsstudien har vært at denne skulle utarbeides med kreativ og åpen tilnærming. I denne fasen har oppgaven vært å lete etter gode løsninger og tenke litt fritt. Det er fokusert på å få til gode grep for sammenkobling og rundturer, for å skape en logistikk som ivaretar hensyn til landskap, natur, lokalsamfunn og opplevelseskvaliteter for besøkende.

Gjennom mulighetsstudien er områdets potensiale studert og anbefalte tiltak illustrert. En oversiktsplan viser hvordan området kan knyttes sammen, med ulike typer rundturer, der opplevelsen av tømmerrenna og landskapet kobles sammen med et godt stisystem, med kobling til Setesdalsbanen eller sykkelruter. Stoppsteder, severdigheter, utsiktspunkt, fasiliteter som toalett, servering, overnatting, transport er satt inn i dette nettverket og illustrert ved hjelp av 3D-modeller, prinsippsskisser, miljøperspektiv, fotomontasjer, beskrivelse av foreslåtte grep, løsninger og tiltak. Tiltakene er satt sammen med utgangspunkt i sted og landskap, historie og opplevelsesverdi.

Vi har hatt møter med grunneiere, naboer, lag og foreninger, Bane Nor, kommunen sine ulike etater, fylkeskommunen, Setesdalsbanen, Å Energi. Mulighetsstudien bygger på innspill og diskusjoner fra disse møtene, men er våre tolkninger og forslag. I den videre jobbingen med besøksstrategien vil det konkluderes med en omforent handlingsplan for hva som faktisk skal gjennomføres.

INNLEDENDE TANKER TIL UTSJEKK

Tre hovedlinjer:

1. Elva,
2. Tømmerrenna,
3. Setesdalsbanen

Ruter å velge tilbake:

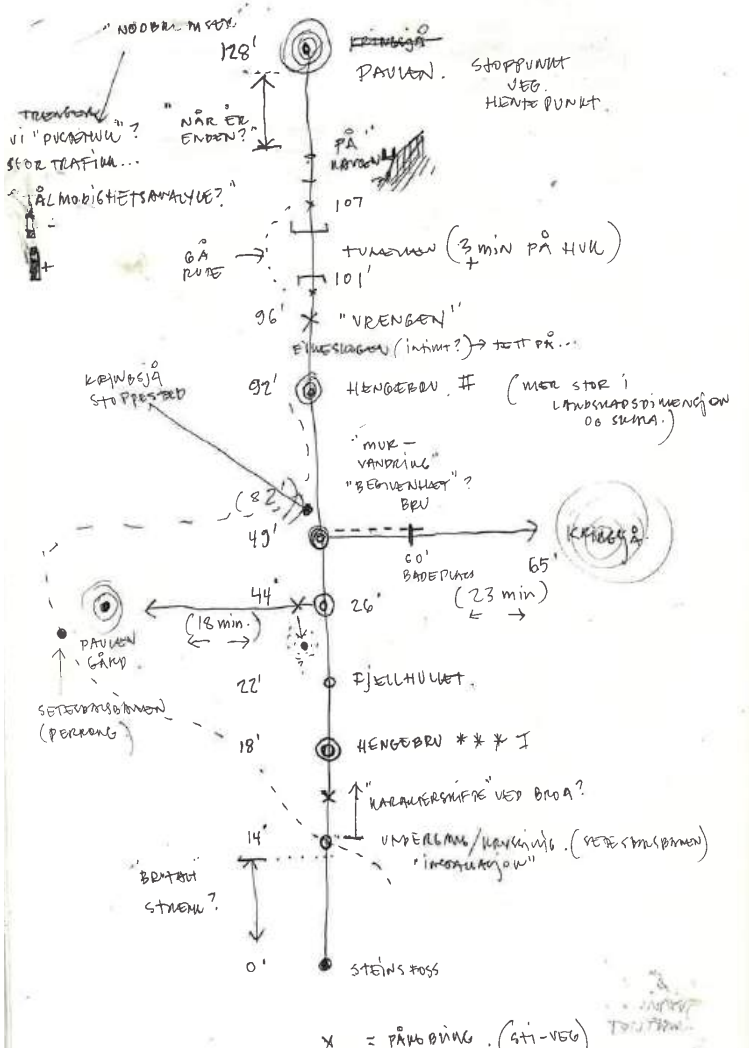
4. Stier/gangbaner Paulenøya
5. Stier/fjellbrygge østside
6. Gammelt vegfar,
7. Grusvegen

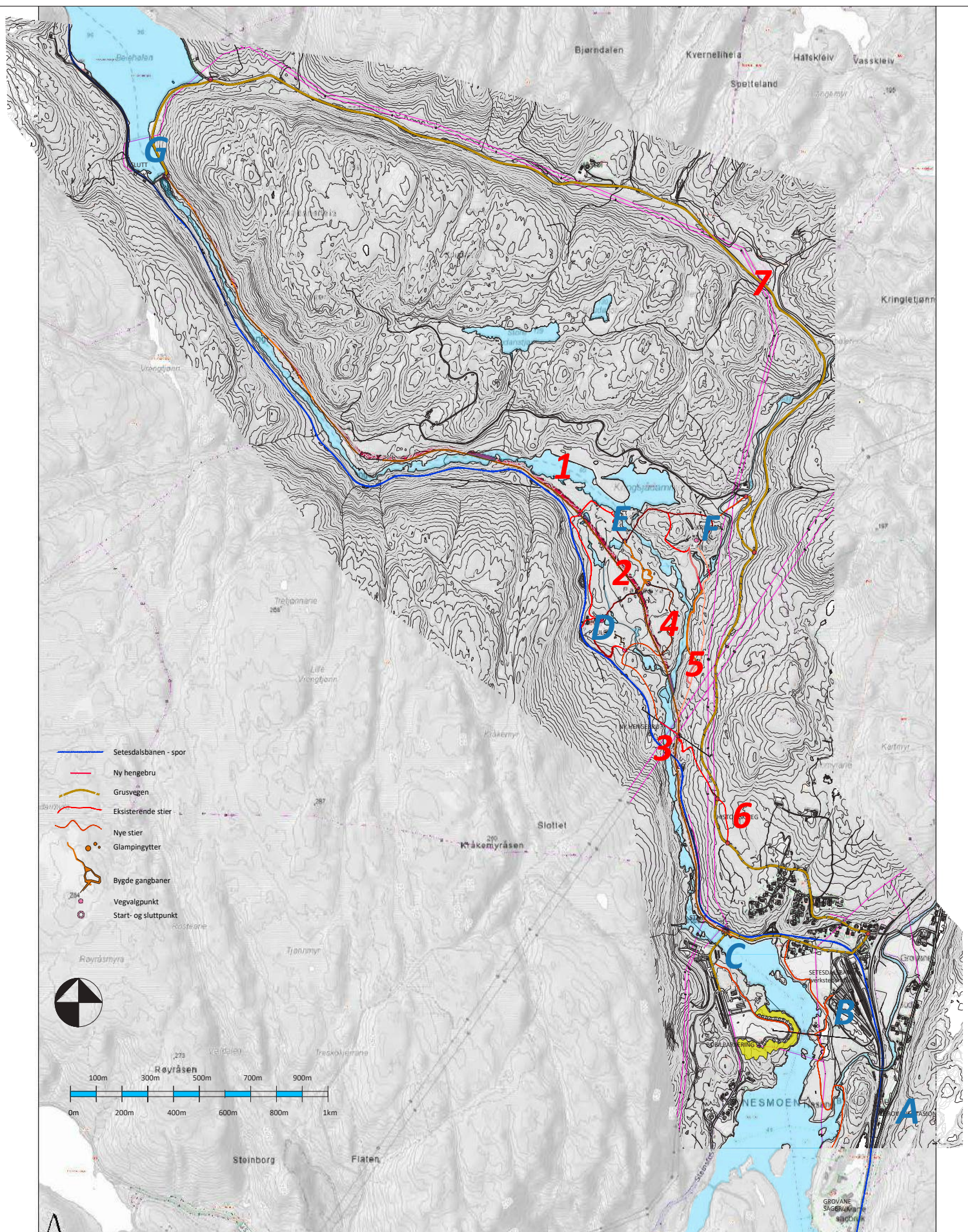
Punkta:

- A_Grovane Stasjon
- B_Verkstadsområdet
- C_Startpunkt (Steinsfoss)
- D_Paulengård_togstoppog speiderhytta
- E_Dammur og foss
- F_Kringsjå
- G_Stoppunkt (Beiehølen)

Ting som trengs:

- WC ved start og slutt
- Plan for parkering
- Skilting for å vise veg og orientere seg om hva, hvor langt og ulike ruter
- Formidling av natur og kulturhistorie
- Opplevelsespunkt (Kringsjå + mindre underveis).
- Noe å gå til – ruter å velge med ulike opplevelser
- Prinsipp for utviding av renna på punkt eller kortere strekninger
- Servering?
- Overnatting?
- Tilrettelagte bade-og/eller fiskeplasser?

INFOPUNKT STEINSFOSS

Startpunktet for tømmerrenna ved Steinsfoss er i dag en uoversiktlig og lite inviterende situasjon, prega av rotete skilting og annen infrastruktur. Målet med foreslått tiltak er å samle nødvendig praktisk og historisk formidling i en bygd konstruksjon på en mer helhetlig måte. Den bygde konstruksjonen kan formes som en paviljongstruktur som etablerer et tydelig start- og samlingspunkt, og inneholder tilleggfunksjoner som takoverdekning og mulighet for sittebenker i tillegg til formidling.

Estetisk sett henter arkitekturen til paviljongen inspirasjon fra tømmerrenna, ref. byggets takform, samt stålsøylerne som er en referanse til stativet som renna står på. Det er lagt opp til utstrakt bruk av tre, både i selve bygget, og i dekket på forplassen hvor det foreslås nedfelte tømmerstokker som indikerer en bevegelsesretning for besøkende og er en referanse til tømmeret som ble fraktet i renna. Det legges opp til et enkelt stålrekkverk som viser vei nedover grusstien og over brua til tømmerrennas startpunkt. Paviljongbygget plasseres relativt tett på sporet til Setesdalsbanen, men paviljongen kan benyttes som en tydelig avgrensning for å forbedre sikkerheten. Sikkerhetsaspektet og eksakt plassering av bygg må i videre prosess avklares med Bane NOR.

Gjenbruk og istandsetting av gamle bygninger som viktige møteplassar og aktivitetsarenaar i lokalsamfunnet er ein vesentleg del av arbeidet i prosjektet

- 1_Adkomst P-plass
- 2_Samlingsplass
- 3_Infopunkt
- 4_Start tømmerrenne

- 1_Maskinmesterboligen
- 2_"Ruinhaven"
- 3_Bodvarianter
- 4_Aktivitetsflate

KRINGSJÅ

Kringsjå kraftstasjon ble bygget rundt 1900, og nedlagt rundt 1957. I 1969 var alt av bygninger tilknyttet stasjonen revet. Ruinene som i dag står igjen viser tydelige spor av både kraftstasjonen med sine massive betongkonstruksjoner, men også det omkringliggende samfunnet som eksisterte tilknyttet kraftstasjonen, med boligbygninger, egen skole osv.

Målet med foreslått tiltak på Kringsjå er å gi besøkende en attraktiv og spennende opplevelse av områdets unike historie, tydeliggjort gjennom relativt enkle arkitektoniske virkemiddel. Det legges opp til en enkel tilnærming rundt selve kraftverksruinene, hvor det som utgangspunkt ikke bygges nye permanente konstruksjoner som forkluder de historiske sporene. Det foreslås å plante en lund med blomstrende kirsebærtrær inne i rommet mellom de massive betongveggene. Det kan legges opp til en «årshjulstankegang» for området, som kan gi besøkende ulike opplevelser basert gjennom de skiftende årstidene. Årshjulet kan legges opp til begivenheter som for eksempel kirsebærblomstring i «Ruinhaven» på våren, musikkfestival på sommeren, lyssettingsarrangement på vinteren osv. Den store betongflata utenfor ruinene kan benyttes som en fleksibel aktivitetsflate som kan rigges til forskjellige begivenheter. For å gi en tydeligere referanse til tømmerrenna, kan det vurderes å felle ned mønster av tømmerstokker i flata, ref. løsning illustrert på Infopunkt Steinsfoss. Dette kan tilrettelegge for barnelek osv.

Mulighetsstudien foreslår en felles løsning for enkle salgsboder, se utfyllende informasjon senere i rapporten. Salgsbodene kan plasseres på ulike lokasjoner tilknyttet

tømmerrenna. På Kringsjå kunne slike boder plasseres midlertidig eller mer permanent ute på aktivitetsflata. Disse kan benyttes for sesongbasert salg av for eksempel bakevarer, drikke eller utsalg i forbindelse med festivalsammenheng. Tilknyttet bodene kan det møbleres med bord og benker. Bodene bør være låsbare slik at de også kan benyttes til oppbevaring av utemøbler eller annet utstyr.

Maskinmesterboligen

På et øvre nivå, rett øst for den gamle kraftstasjonen ligger restene av grunnmuren til den gamle maskinmesterboligen, oppført i år 1900. Grunnmuren, slik den framstår i dag, har ingen praktisk funksjon, annet enn å vise spor av bygget som en gang stod der. Ved å reise en enkel rammekonstruksjon med historisk saltak og opplett, kan det legges til rette for en ny bruk som for eksempel en dagsturhyttefunksjon. Her kan man søke le, lage mat og ta en pause, samt formidle historien til bygget som stod der. Kanskje kan konstruksjonen som etableres også benyttes for overnatting.

Tiltaket underbygger Riksantikvarens retningslinjer for «bevaring gjennom bruk», og takoverdekningen vil også kunne bidra til å beskytte den historiske grunnmuren. Det er et poeng at den nye konstruksjonen ikke skal være en eksakt rekonstruksjon av det historiske bygget, men snarere en moderne fortolkning av historien. En rekonstruksjon ville blitt svært kostbart, men kunne også blitt et fremmedelement i situasjonen da omkringliggende kontekst er totalt forandret fra da bygget i sin tid ble benyttet som maskinmesterbolig.

Glampingtelt

Glampingtelt og gangbaner

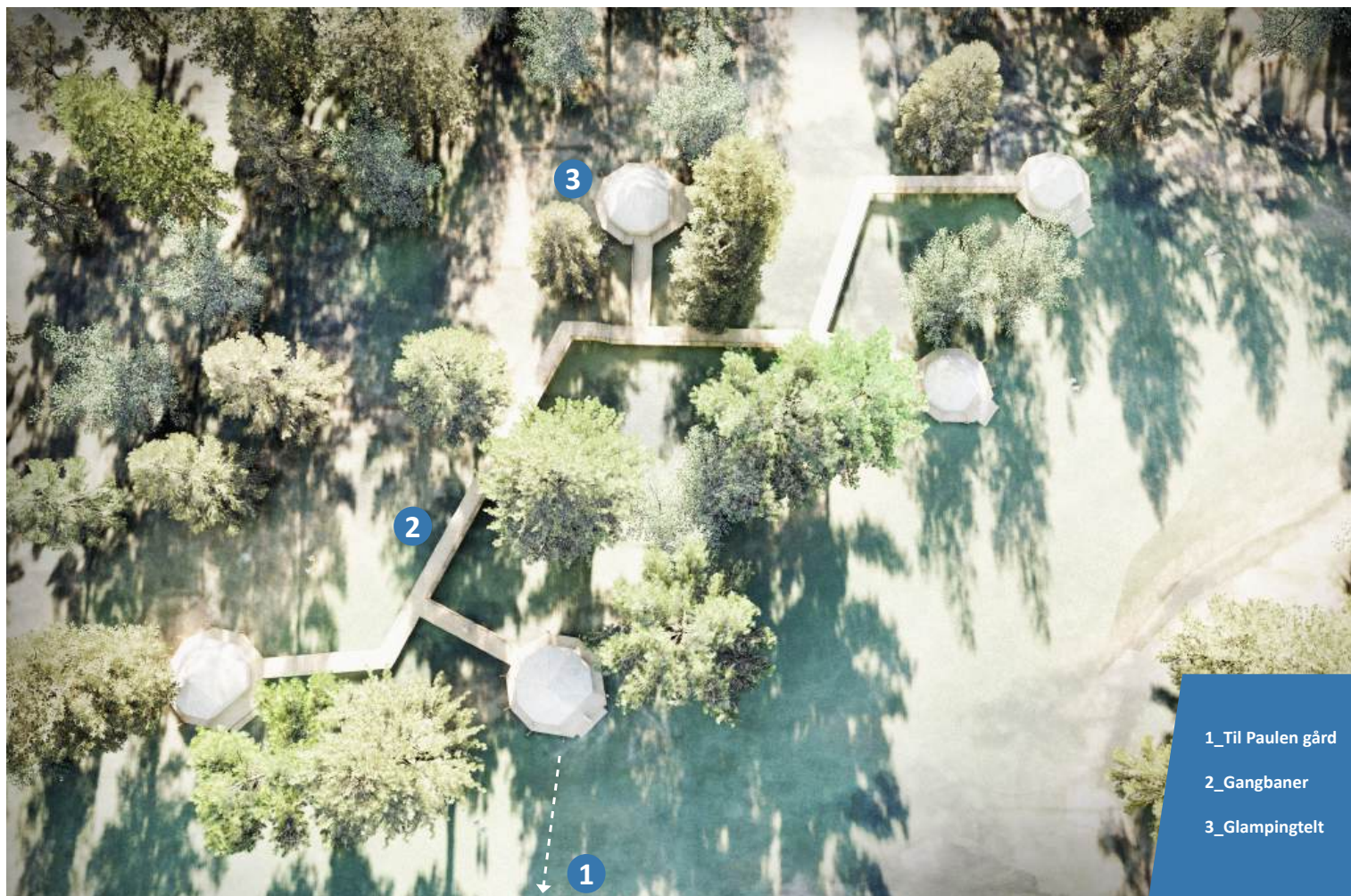
PAULEN GÅRD

Paulen gård fungerer i dag som leirsted for Vennesla speidergruppe. Sør for bygningene på Paulen gård ligger en stor gresslette, hvor det er etablert gapahuker, og andre aktivitetslementer. Lengst sør på gressletta, i randsonen inn mot skogen foreslås det etablert en gruppe glampingtelt, knyttet sammen av enkle gangbaner i tre gjennom skogen. Det legges opp til at inngrepet i naturen skal være så minimalt som mulig. Gangbanene kan punktfunderes med ståltag ned i terreng, og de opphøyde gangbanene vil skåne skogbunnen for slitasje.

Det foreslås å etablere enkle treplattformer, hevet noe over terreng hvor teltene kan plasseres. Dimensjon på plattform tilpasses størrelsen på teltene. Det kan være hensiktsmessig, slik illustrasjonene viser, å operere med en variasjon i teltstørrelser, f.eks. telt med plass fra 4-8 personer. Det må vurderes om servicefasiliteter kan sambrukes med speidergruppa, eller om enkle fasiliteter som toalett og eventuelt dusj etableres separat i tilknytning til teltområdet. Tilleggsfunksjoner som grillplass, samlingspunkt og andre funksjoner kan også vurderes for sambruk.

Glampingtelt og gangbaner

- 1_Til Paulen gård
- 2_Gangbaner
- 3_Glampingtelt

- 1_Til Paulen gård
- 2_Av/på-stigning
- 3_Tømmerrenna
- 4_Infopunkt
- 5_Sti Paulen-halvøya
- 6_Overnatting/samlingspunkt
- 7_Overnatting
- 8_Til Kringsjå

Av-påstigning tømmerrenna

Infopunkt

Teltovernatting

PAULENHALVØYA

For å tilrettelegge for énvegsferdsel i tømmerrenna sitt første strekk fra Steinsfoss til Paulen Gård, er det hensiktsmessig å etablere alternative stitraséer ute på Paulenhalvøya. Dagens avstigning til Paulen Gård foreslås kombinert med en avstigning østover mot Paulenhalvøya. For å hindre oppsamling av folk i selve renna er det tenkt kun enkel vegvisning i renna, og heller etablere et romsligere informasjonspunkt rett øst for avstigningen. Informasjonspunktet kan kombineres med en sesongbasert utsalgsbod for bakevarer mm. (se mer detaljert informasjon om salgsbodprinsippet senere i rapporten).

Som vist på oversiktsillustrasjonen legges det opp til enkle gangbaner i tre som etableres hevet over skogsbunnen, supplert med ulike aktiviteter. Dette gjør det tydelig hvor besøkende skal ferdes, samtidig som det beskytter naturen mot slitasje. For å gjøre inngrepet i naturen mest mulig skånsomt, foreslås overnattingsmuligheter i form av dedikerte teltområder, i motsetning til å bygge større, mer dominerende konstruksjoner ute i naturen. Det kan enkelt legges til rette for hengtelt og hengekøyer mellom trærne, eller mer tradisjonelle telt på bakken. Teltområdene kan kombineres med utposinger av gangbanen hvor det kan monteres bord, benker og grillplasser. Det må vurderes om teltområdene bør suppleres med enkel infrastruktur i form av utedoløsninger, dusjmuligheter og avfallshåndtering.

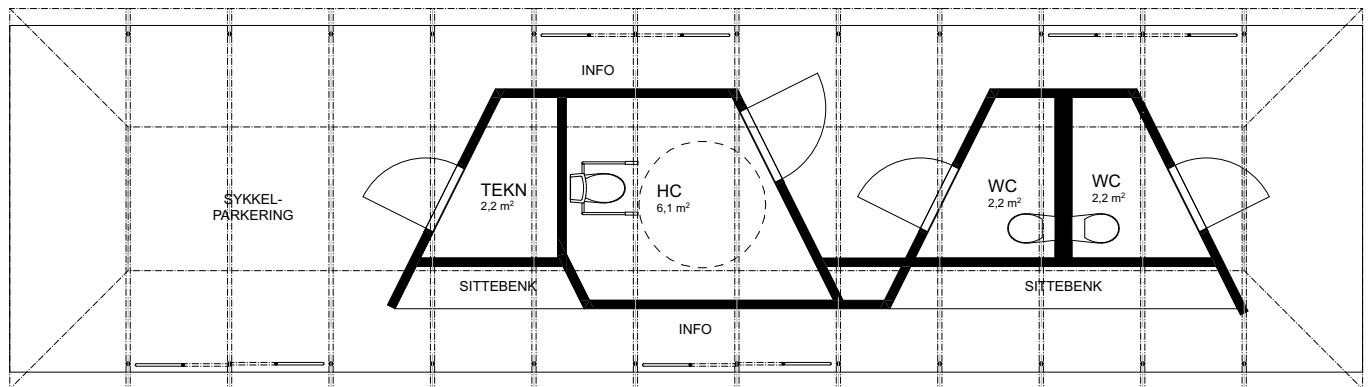
PRINSIPP FOR SERVICEBYGG

Det er ønske om en vesentlig økning i besøkende til tømmerrenna i tiden framover. Dette fordrer gode og gjennomtenkte løsninger for parkering og tilhørende infrastruktur. Det er i mulighetsstudien utarbeidet et prinsipp for servicebygg som kan plasseres i tilknytning til parkeringsfasiliteter. Servicebygget skal inneholde toalettfasiliteter, mulighet for takoverdekning for mulig sykkelparkering, sittebenker og formidling av nødvendig informasjon for besøkende.

For å etablere en rød tråd i prosjektet, er det ønskelig at også servicebyggene inngår i en estetisk helhet. Uttrykksmessig har foreslått servicebygg tydelige paralleller til informasjonspaviljongen ved Steinsfoss, presentert tidligere i rapporten, hvor takform og den bærende stålkonstruksjonen henter inspirasjon fra selve tømmerrenna. Prinsippet bygger på en utenpåliggende søylegang av tynne stålsøyler som bærer taket og gir et svevende, lett uttrykk. Ståldragerne som taket hviler på er også en

referanse til Setesdalsbanens jernbanesviller. Inn under det utragende taket, plasseres funksjonsbokser. I skissene inneholder disse boksene et HC-toalett, to WC og et mindre teknisk rom. Skissene viser videre et relativt modulært prinsipp, hvor bygget kan utvides i lengderetning dersom det for eksempel skulle bli behov for flere toaletter i samme bygg, eller at bygget må inneholde andre funksjoner enn det som nå er vist. Alternativt kan det tenkes at det plasseres to eller flere servicebygg på samme parkeringsplass dersom kapasiteten må økes.

Byggets planløsning og skråvinklede vegger, er også en referanse til vinklene i tømmerrennas tverrsnitt, som bidrar til å gi bygget et mer dynamisk og identitetsskapende uttrykk. For å gi servicebygget en tydelig visuell sammenheng med resten av prosjektet, er veggflater og informasjonstavler utformet med utgangspunkt i prosjektets overordnede visuelle identitet.

Planløsning 1:50

TØMMERRENNEN - EN VERKTØYKASSE

Steinsfoss tømmerrenne er Norges lengste tømmerrenne, og et godt bevart og spektakulært kulturminne. Konstruksjonen ble bygget på 50-tallet for å oppfylle en spesifikk funksjon, nemlig fløting av tømmer. Den siste tømmerstokken ble sendt i renna en gang rundt 1976, og dagens bruk som turdestinasjon gir naturlig nok helt andre utfordringer og muligheter enn det opprinnelige utgangspunktet. Likevel er det vesentlig at man tilnærmer seg den opprinnelige konstruksjonen på en skånsom og godt tilpasset måte, som sikrer at man ivaretar tømmerrenna sin kulturhistoriske dimensjon. Mulighetsstudien har utviklet en «verktøykasse» med seks ulike måter å tilpasse stoppunkt og påkoblingspunkt. Disse forsøker å treffe en best mulig balansegang mellom å bevare historien, samtidig som man tilrettelegger for ny og utvidet bruk.

To sentrale begrep vi har basert forslagene på er «lesbarhet» og «funksjon». Nye tiltak som foreslås i renna skal være tydelige og enkle å ta i bruk, uten at det endrer opplevelsen av kulturminnet. Det er viktig at den opprinnelige tømmerrenna bevares i sin originale form, men at nye element som legges til tydelig kan leses og oppfattes

som noe tilpasset og nytt. Dette kan understrekes gjennom kontrasterende farge- og materialbruk. Tiltakene, eller inngrepene, i renna skal holdes til et minimum, samtidig som de være lesbare.

Tømmerrenna, som er rundt 4km lang, beveger seg gjennom varierende terreng og landskap. Noen plasser ligger renna helt nede på bakken, mens i andre tilfelle svever den høyt over terrenget, enten på stålkonstruksjoner eller som brukonstruksjoner. "Verktøykassa" må derfor inneholde ulike tilpasningsmuligheter, men innenfor et samlet konsept. Dette for å sikre en logisk rød tråd for besøkende. Vi har i skissene våre valgt å ta utgangspunkt i tverrsnittet til renna. Vangene i renna heller utover i vinkel. Med utgangspunkt i en stålplate formet som en likesidet trekant, kan man etablere et konstruktiv og gjentagende element. Denne trekanten kan deretter danne grunnlag for ulike behov som f.eks av-påstigning, pausepunkt eller utsiktsslommer. Disse ulike variantene utdypes enkeltvis, videre i rapporten.

ALT 1_Trinn til terreng

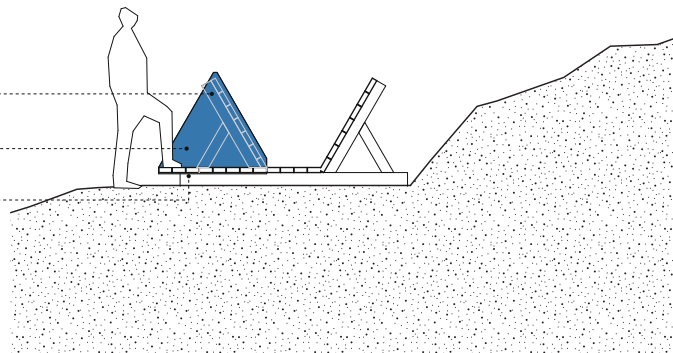
Eksisterende konstruksjon

Pulverlakkert stålplate montert mot eks. konstruksjon

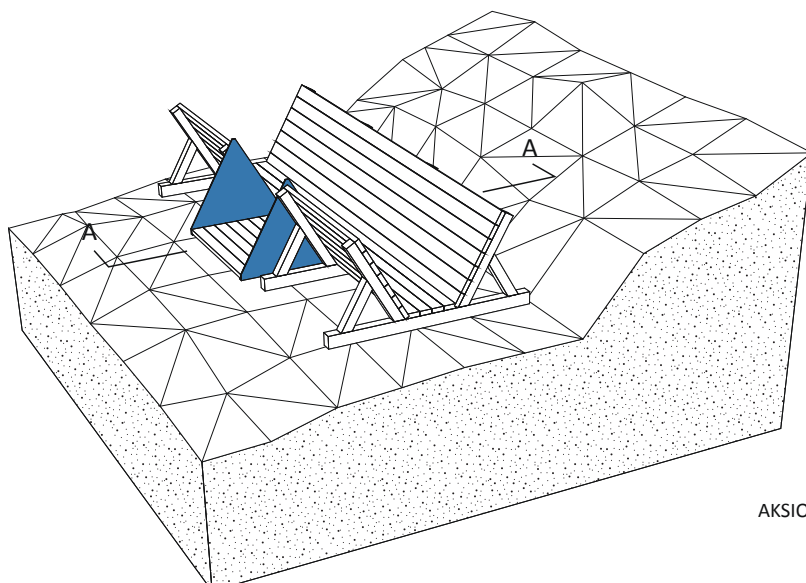
Stålfjens som bærer gulvbord

Det første alternativet viser renna i situasjoner hvor konstruksjonen ligger helt nede på terrenget. I disse tilfellene er høydeforskjellen fra overkant gulv i renna og ned til terreng som oftest ikke høyere enn en trinnhøyde (rundt 15-20cm).

Løsningen viser hvordan et "fakk" (avstanden mellom to tverrsnittsbjelker) er fjernet, og sidevengen/veggen i renna er brettet ned for å tilrettelegge for av- og påstigning fra renna. Den nedbretta sidevengen blir på denne måten omgjort til gulv med en trinnhøyde ned til terreng. De nyetablerte gulvplankene monteres på en stålfjens. Ståltrekanten pulverlakeres i farger hentet fra prosjektets visuelle identitet, se M8 Design sin formidling av dette senere i rapporten. Fargebruken står i tydelig kontrast til tømmerrenna sitt originale gråna treuttrykk, og fungerer på denne måten som en visuell markør for gående. Informasjon og vegvisning kan integreres i ståltrekanten på en enkel og visuell måte.

SNITT A

AKSIO

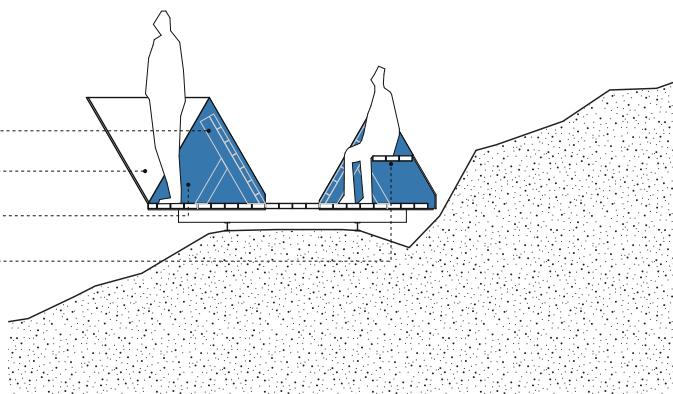
ALT. 4_Utsikt m/ enkel sittebenk

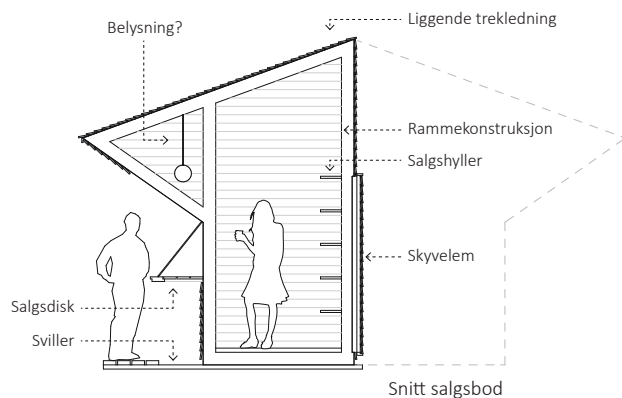
Eksisterende konstruksjon

Rekkverk i wiremesh eller glass

Pulverlakkert stålplate montert mot eks. konstruksjon

Sittebenk i tre, montert på stålfjens

Inspirasjonsbygg på Verkstedområdet ved Steinsfossvegen

SALGSBODKONSEPT

I mulighetsstudiens innledende fase ble det opprettet dialog med lokale aktører, organisasjoner og brukere for å få innspill på hva Tømmerrenna mangler i dag, og hva som kan være potensialet for videre utvikling. Et punkt som ble nevnt var muligheten til å kjøpe mat og drikke på turen. Det fremkommer som lite aktuelt å legge til rette for en mer etablert café eller lignende, men det har blitt pekt på muligheten for enkelt, sesongbasert matsalg. Eksempelvis kunne det tenkes at lokale lag og organisasjoner kunne ha ansvar for å selge bakevarer og drikke i høysesong, eller i kombinasjon med arrangement i løpet av året.

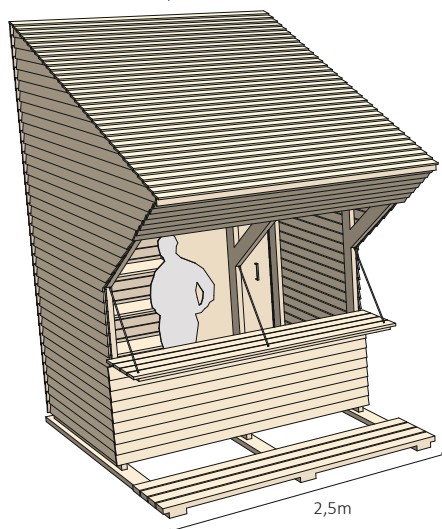
Det vurderes som viktig at et slikt tilbud må holdes mest mulig enkelt og lavterskel, både for de som skal drifte, og for besøkende kunder.

Mulighetsstudien har arbeida fram et bodkonsept, hvor bodens form trekker linjer til jernbanearkitekturen man finner i nærområdet. Bodene vil alltid ha samme tverrsnitt, men kan bygges kort eller lang avhengig av kapasitetsbehov. Bodmodulen kan også settes sammen på ulike måter, som vist i påfølgende illustrasjoner. Konstruktivt bygges boden ved hjelp av et enkelt rammeverk kledd med liggende kledning. Fundamenteringsløsning tilpasses stedet, men i sin enkleste form kan boden stå på sviller rett på et plant underlag. Boder kan da enkelt flyttes ved hjelp av traktor med pallegaffel.

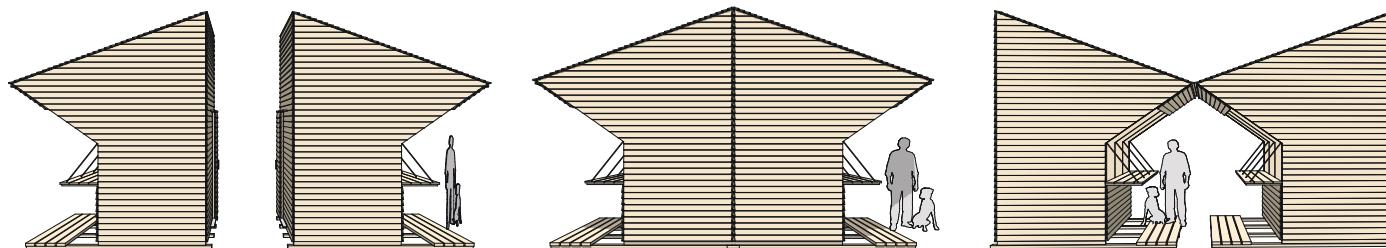
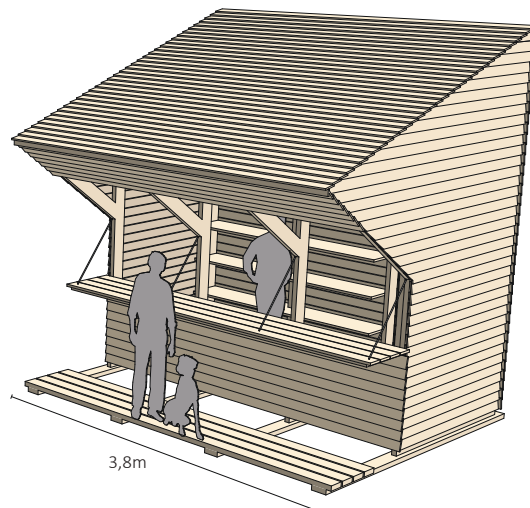
På bakveggen er det tenkt en låsbar skyvelem, og innvendige salgshyller. En enkel disk brettes ned når man åpner for salg. Ved hjelp av et lite solcellepanel på tak kunne man også muliggjort belysning over salgsdisken. Dette kunne gitt bodene en fin tilleggsdimensjon på de mørkere delene av året. Det er i utgangspunktet ikke tenkt lagt opp til strøm eller vann fram til bygget.

Bodene kan plasseres på strategiske punkter i tilknytning til tømmerrenna. Plasseringene behøver ikke være permanente, men kan fungere mer som en 'pop-up'.

Smal bodvariant

Bred bodvariant

Ulike modulsammensetninger